

Asia: VN/13385/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta Verohallinnon ohjeeksi Osakkeiden hankintaan ja luovutukseen liittyvät asiantuntijapalkkiot yrityksen tuloverotuksessa

Lausunnonantajan lausunto

Verohallinto on pyytänyt Suomen Veroasiantuntijat ry:n (”SVA”) lausuntoa otsikkoaiheesta. Yhdistys kiittää annetusta lausuntomahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

1. Yleistä

Lausunnon kohteena olevan luonnoksen muutosten taustalla vaikuttaa lähinnä olevan arvonlisäverotusta koskenut korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 2025:61. Huomioiden, että ratkaisun ei ole laajalti katsottu täysin selventävän asiantuntijakulujen kohdistamiseen liittyvää oikeustilaa edes arvonlisäverotuksen näkökulmasta¹ erityisesti ratkaisussa esitettyjen konditionaalisten sanamuotojen ja erityisten olosuhteiden vuoksi, voidaan Verohallinnon ohjeluonnoksessaan katsoa esittäneen yllättävänkin pitkälle vietyjä näkemyksiä tuloverotuksen näkökulmasta. Tätä korostaa myös se tosiasia, että julkaistussa tuloverotusta koskevassa oikeuskäytännössä (esim. KHO 2013:107) asiantuntijakulujen on katsottu olevan laajalti kohdistettavissa osakkeet hankkivalle yhtiölle. Tältä osin olisi perusteltua ajatella myös, että oikeustila tuloverotuksen osalta ei ole muuttunut KHO:n ratkaisun 2025:61 seurauksena sillä tavalla, että oikeustapausta olisi tarpeen sisällyttää päivitettyyn tuloverotusta koskevaan ohjeeseen.

Korkein hallinto-oikeus totesi ratkaisussa 2025:61, että osakehankintaan liittyvien asiantuntijakulujen voidaan katsoa kohdistuvan sekä ostavalle yhtiölle että sen omistajille arvonlisäverotuksen näkökulmasta. KHO viittasi ratkaisussaan EUT:n oikeuskäytännössä laajalti käsitellyyn ensisijaisesti ja toissijaisesti hyötyvän tahon periaatteeseen ja sen merkitykseen arvonlisäverotuksen näkökulmasta. EUT:n oikeuskäytännön perusteella keskeiseksi kriteeriksi kohdistuksen osalta nousee se, ovatko hankinnat olleet välttämättömiä hankkijan oman verollisen liiketoiminnan kannalta ja toissijaisesti se, ovatko myös muut tahot hyötäneet palveluista.

Edellä mainitun kaltainen kriteeristö soveltuu heikosti asiantuntijakulujen kohdistamiseen tuloverotuksessa (ns. kahden hyötyjän malli ei lähtökohtaisesti soveltu tuloverotuksessa) ja sen voidaan katsoa olevan tuloverotuksen peruseriaatteiden ja erillisyyhtiöperiaatteen vastaista. Tyypillisessä osakekauppaprosessissa suurimman osan kertyneistä asiantuntijapalveluista voidaan katsoa hyödyttävän pääasiallisesti osakkeet ostavaa yhtiötä (esim. kauppakirjaan, due diligence - tutkimuksiin ja neuvotteluihin liittyvät palvelut). Sillä seikalla, että ostavan yhtiön osakkeenomistajat välillisesti hyötyisivät osakehankinnasta ja siihen liittyvistä palveluista, ei tulisi olla merkitystä tuloverotuksen näkökulmasta. Päinvastainen tulkinta voisi lausunnonantajan näkemyksen mukaan johtaa siihen, että kaikkien osakeyhtiön tuottojen ja kulujen voitaisiin katsoa hyödyttävän ja

¹ Eero Männistö – Andreas Bussman, Ajankohtaista osakkeiden hankintakulujen verovähennyksistä tulo- ja arvonlisäverotuksessa – oikeustapauskommentti ennakkopäätöksestä 2025:61, Verotuslehti 2/2026 (2026).

kohdistuvan myös yhtiön osakkeenomistajiin, sillä jo osakeyhtiölain perusteella osakeyhtiön tarkoituksena on lähtökohtaisesti tuottaa voittoa (hyötyä) omistajilleen.²

Osakehankintoihin liittyvien asiantuntijakulujen kohdistamisessa tulisikin soveltaa verotuksen ja yhtiöoikeuden pääperiaatteena olevaa erillisyyhtiöperiaatetta sen sijaan, että kuluja alettaisiin kohdistamaan osittain myös yhtiön omistajille – olivatpa ne konserniyhtiöitä tai muita osakkeenomistajia – näiden saaman välillisen hyödyn vuoksi.

On totta, että osakekauppojen yhteydessä voi kertyä myös sellaisia kuluja, jotka kuuluvat erillisyyhtiöperiaatteen mukaisesti osakkeet hankkivan yhtiön omistajille (esim. osakkeet hankkivan yhtiön yläpuolella rakenteessa sijaitsevien yhtiöiden osakassopimuksiin ja rahoitukseen liittyvät palvelut) kuten mm. Keskusverolautakunta on ennakkoratkaisussaan 42/2022 todennut.

Lausunnonantaja haluaa lisäksi kiinnittää huomiota siihen, että Verohallinnon ohjeluonnos näyttää painottuvan vahvasti pääomasijoitustoimintaan ja private equity -rakenteisiin. Vaikka KHO:n ratkaisu 2025:61 koski nimenomaisesti kansainvälistä pääomasijoitusrakennetta, on selvää, että vastaavanlaisia osakehankintoihin ja yritysostoihin liittyviä asiantuntijakuluja syntyy myös kotimaisille teollisille toimijoille, konserneille sekä muille sijoittajille.

Eryteisesti suomalaisille konserneille, jotka toteuttavat yritysostoja ulkomailla, ohjeluonnoksessa omaksuttu tulkinta voi olla hyvin merkityksellinen, sillä ohjeen perusteella asiantuntijakulujen vähennyskelpoisuus vaikuttaisi muodostuvan mahdolliseksi Suomessa, vaikka itse osakkeet hankkisi konsernin ulkomainen tytäryhtiö. Tästä näkökulmasta ohjeen soveltamisalan ja esitettyjen periaatteiden soveltuvuuden selkeyttäminen olisi tärkeää verotuksen ennakoitavuuden ja yhdenmukaisuuden kannalta.

Lausunnonantaja pitääkin perusteltuna, että Verohallinto selventää ohjeessa, soveltuvatko siinä käsitellyt periaatteet sellaisinaan kaikkiin osakehankintoja tekeviin toimijoihin vai onko pääomasijoittajilla tai tiettytyyppisillä sijoitusrakenteilla tuloverotuksen näkökulmasta jokin erityisasema asiantuntijakulujen kohdistamisen ja vähennyskelpoisuuden arvioinnissa. Selkeä kannanotto tähän kysymykseen tukisi ohjeen käytännön sovellettavuutta ja vähentäisi tulkintaepävarmuutta.

2. Yksittäisiä huomioita

2.1. Asiantuntijakulujen kohdistaminen osakkeita hankittaessa

Verohallinnon ohjeluonnoksessa on osiossa 2.1 todettu asiantuntijakulujen kohdistamisesta seuraavasti:

Esimerkkejä palveluista, joista tyypillisesti voivat hyötyä sekä ostava yhtiö että sen omistajat, ovat kohdeyhtiön due diligence -tutkimukset, markkinatutkimukset, arvonmäärittelyt, projektinhallintaan ja taktiikoihin liittyvät palvelut, tulevaisuudennäkymien ja alan riskien kartoitukset sekä closing -vaiheen ja viranomaisluvitusten palvelut (katso myös KHO 2025:61)”.

Lausunnonantajan näkemyksen mukaan yllä mainitussa esimerkkilistauksessa on johdettu liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä palvelujen hyödyttämisestä viitatus KHO:n ratkaisun perusteella. KHO:n ratkaisussa esitetyn kulujen kohdistamista myös osakkeet hankkivan yhtiön omistajille oli perusteltu arvonlisäverotuksessa sovellettavilla periaatteilla (kts. kommentit tämän lausunnon osiossa 1), joiden mukaan kulut allokoidaan yhtiölle, jonka arvonlisäverolliseen liiketoimintaan kulujen

² Osakeyhtiölaki (624/2006) 1 luku 5 §

katsotaan tietyin perustein liittyvän. Huomioiden, että KHO:n ratkaisu käsitteli vain arvonlisäverotusta ja siinä sovellettavia periaatteita, ei niiden suora soveltaminen tuloverotuksessa ole perusteltua.

Ratkaisussa oli myös annettu merkitystä sille, että kyseisessä tapauksessa rakenteessa oli solmittu osakassopimus, jonka sanamuotojen perusteella on ollut ilmeisesti mahdollista tulkita, että hankkivan yhtiön omistajien omaan toimintaan liittyviä kuluja olisi voitu veloittaa osakkeet hankkivalta yhtiöltä, joka ei ole tyypillinen tilanne.

Ohjeluonnoksen yllä mainitussa esimerkkilistauksessa esitetyistä palveluista kaikki ovat Lausunnonantajan näkemyksen mukaan tyypillisesti sellaisia palveluita, jotka pääsääntöisesti kohdistuvat nimenomaan osakkeet hankkivan yhtiön liiketoimintaan. Näitä eri palveluja ja niiden hyödyntämistä on kuvattu seuraavaksi.

Due diligence -tutkimusten osalta prosessi käynnistyy tyypillisesti vasta siinä vaiheessa, kun osakehankintaan liittyvät neuvottelut ovat edenneet jo melko pitkälle eikä niiden siten voida katsoa liittyvän esimerkiksi pääomasijoittajan potentiaalisten sijoituskohteiden kartoittamiseen tai muuhun pääomasijoitustoimintaan (tyypillisesti due diligence -tutkimusten tekeminen ei ole edes mahdollista ennen aiesopimuksen tai muun vastaavan sopimuksen allekirjoittamista, sillä myyjällä ei ole taloudellista tai muuta intressiä jakaa sisäistä ei-julkista materiaaliaan ostajakandidaateille ennen tätä). Due diligence -prosessin tarkoituksena onkin täyttää ostajaa ja sen hallituksen jäseniä koskeva huolellisuusvelvollisuus ostokohteen eri osa-alueisiin ulottuvan kokonaisvaltaisen arvioinnin kautta. Toteuttamalla due diligence -tarkastuksen ostaja varmistuu siitä, että yhtiö vastaa sitä kuvaa, jonka myyjä on antanut ja, että ostokohteeseen liittyvät taloudelliset, oikeudelliset ja verotukselliset erityispiirteet on tunnistettu ja niihin mahdollisesti liittyvät riskit on hallittu esimerkiksi kauppahintaoikaisujen tai kauppakirjaehtojen kautta.³ Due diligence -palveluilla on siis suora ja välitön yhteys ostavan yhtiön allekirjoittaman osakekauppakirjan oikeudelliseen muotoon ja sen maksamaan kauppahintaan, ja siten due diligence -palveluiden tulisi katsoa kohdistuvan ostavan yhtiön liiketoimintaan tuloverotuksen näkökulmasta. Todettakoon myös, että tuloverotusta koskevassa oikeuskäytännössä (esim. KHO 2013:107) due diligence -kulojen osalta on ratkaistu, että kulut tulee kohdistaa osakehankinnan tekevälle yhtiölle. Vastaavasti myös kirjanpidossa due diligence -kulut aktivoidaan vakiintuneesti osakkeiden hankintamenoon osakehankinnan tekevän yhtiön tasolla.⁴ Edellä mainittuihin perusteluihin viitaten Lausunnonantajan näkemyksen mukaan due diligence -kuluja ei tulisi mainita ohjeessa palveluina, joista ”tyypillisesti voivat hyötyä sekä ostava yhtiö että sen omistajat”.

Esimerkkilistauksessa käytetty termi ”closing-vaiheen palvelut” on Lausunnonantajan näkemyksen mukaan liian laaja ja epämääräinen tässä yhteydessä käytettäväksi, sillä tällä hetkellä esimerkkilistauksen muotoilusta tulee helposti kuva, että esim. kauppaneuvotteluiden ja closing-ehtojen täyttämiseen liittyvien palveluiden kohdistamisen osalta olisi epäselvyyttä tuoreen KHO:n ratkaisun (KHO 2025:61) perusteella. Kauppaneuvotteluiden ja muiden välittömästi closing-vaiheeseen liittyvien palveluiden osalta lienee kuitenkin kiistatonta, että kyseisiin palveluihin liittyvät kulut tulisi kohdistaa osakkeet hankkivalle yhtiölle ja aktivoida tuloverotuksessa osakkeiden hankintamenoon. Kyseisen termin alla on KHO:n ratkaisussa esitetty myös muita palveluita, jotka ovat muun muassa liittyneet ostavan yhtiön osakkeenomistajien oikeudellisiin asioihin Iso-Britanniassa, joiden osalta taas lienee kiistatonta, että nämä tulisi kohdistaa osakkeenomistajille. Edellä mainituin perustein Lausunnonantajan näkemys on, että ”closing-vaiheen palvelut” termiä ei tulisi käyttää tässä

³ Kts. Antti Liimatainen - Lauri Lähteenmaa, Kasvuun yritysostolla. Alma Talent 2020, s.90 ja Raimo Immonen, Yritysjärjestelyt. Alma Insights 2024, s.56.

⁴ Kts. Esim. Kirjanpitolautakunnan lausunto KILA nro. 1942, annettu 22.9.2015.

yhteydessä ja sen sijasta listauksessa tulisi yksityiskohtaisesti listata ne palvelut, joiden osalta on kohtuullista sanoa niiden voivan hyödyttää muitakin tahoja kuin osakkeet hankkivaa yhtiötä sekä perustella tämä näkemys sikäli kuin tuloverotuksessa sovellettavat säännöt ja periaatteet tätä tukevat.

Muiden listauksessa mainittujen palveluiden osalta todettakoon, että näiden kohdistuminen ostavan yhtiön ja sen osakkeenomistajien välillä on hyvin tapauskohtaista ja riippuu pitkälti palveluiden luonteesta sekä olosuhteista. Esimerkiksi viranomaisluvitukseen liittyvien palveluiden kulujen kohdistamisen osalta merkittävintä lienee se, johtuvatko tarvittavat kilpailuoikeudelliset luvat osakkeenomistajan vai osakehankinnan suorittavan konsernin liiketoiminnasta. Luonnosohjeessa esitetty esimerkkilistaus vaikuttaa perustuvan yhteen arvonlisäverotusta koskevaan KHO:n ratkaisuun (KHO 2025:61), jossa kyse oli monimutkaisesta, ulkomaisen pääomasijoittajan sijoituksesta, ja tämän yhden ratkaisun perusteella ei tulisi olla perusteltua sanoa, että nämä palvelut ovat tuloverotuksessa tyypillisesti sellaisia, jotka voivat kohdistua sekä ostavalle yhtiölle että sen osakkeenomistajille. Näin ollen Lausunnonantajan näkemyksen mukaan kyseisen kappaleen ensimmäisestä lauseesta tulisi poistaa sana ”tyypillisesti”.

Lausunnonantajan näkemyksen mukaan myös kappaleessa 2.1 esitetyssä Esimerkki 1:ssä esitetty 50 % / 50 % kohdistus ostavan yhtiön ja sen osakkeenomistajien välillä voi antaa harhaanjohtavan kuvan tyypillisestä kulujen kohdistumisesta. Tyypilliseen osakekauppaan liittyen kertyneet kulut kohdistuvat Lausunnonantajan näkemyksen mukaan suurimmilta osin osakkeet hankkivalle yhtiölle vallitsevan tuloverotusta koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Esimerkissä käytetyn jaon päivittämistä olisikin hyvä harkita.

2.2. Asiantuntijamenojen jaksottaminen osakkeita hankittaessa

Huomioiden ohjeluonnoksen osiossa 2.1 esitetty tulkinta, jonka mukaan osakehankintaan liittyvät asiantuntijakulut voivat tuloverotuksessa kohdistua osakkeet hankkivan yhtiön sijasta esimerkiksi konsernin emoyhtiölle, tulisi Lausunnonantajan näkemyksen mukaan tuoda vielä selvemmin esille osiossa 2.2, että emoyhtiölle ja/tai muille osakkeenomistajille mahdollisesti kohdistuva osa asiantuntijakuluista olisi tuloverotuksessa vähennyskelpoista. Menon jaksotuksen osalta ohjeessa voisi myös viitata esimerkiksi tuloverotuksessa yleisesti sovellettaviin jaksotussääntöihin.

Helsingissä 14. päivänä huhtikuuta 2026

Suomen Veroasiantuntijat ry

Heikki Wahlroos
hallituksen puheenjohtaja

Kalle Koskinen
hallituksen jäsen